

Smernice za uporabo IKT pri predmetu ZGODOVINA

Mag. Vilma Brodnik, Zavod RS za šolstvo¹
Delovna verzija št. 3, junij 2015

A) IZPIS IZ UČNEGA NAČRTA VEZAN NA UPORABO IKT IN VKLJUČEVANJE KOMPETENC

IZPIS IZ UČNEGA NAČRTA VEZAN NA UPORABO IKT IN VKLJUČEVANJE KOMPETENC (OŠ)

Obseg in kakovost vključevanja IKT v pouk zgodovine je opredeljena na več mestih posodobljenega učnega načrta za zgodovino v osnovni šoli.² Pri opredelitvi predmeta je zapisano, da naj »učenci pri pouku izostrijo spretnost preprostega zgodovinskega raziskovanja ob delu z različnimi zgodovinskimi viri iz različnih medijev, v katerih bodo znali poiskati dokaze in argumente za svoje sklepe, poglede, mnenja ter stališča in jih znali tudi zagovarjati.«³

V poglavju o splošnih ciljih, je IKT zajet na več mestih, in sicer, da naj se pri učencih/učenkah:

»/.../

- razvija zmožnosti preproste analize, sinteze in interpretacije uporabnih in verodostojnih podatkov in dokazov iz zgodovinskih virov in literature iz različnih medijev, za raziskovanje in poznavanje življenja ljudi v preteklosti; /.../
- po svojih zmožnostih razvija spretnosti uporabe zgodovinskih virov in informacij z uporabo informacijske tehnologije (IT); /.../
- predstavi svoje znanje na različne načine: ustno, pisno, grafično, ilustrativno, z IT itd.; /.../«⁴

Pri poglavju Operativni cilji in vsebine so ponovno navedeni proceduralni učni cilji, ki se nanašajo na razvijanje spretnosti in veščin dela z IKT, pri katerih učenci/učence:

»/.../

- razvijejo spretnosti zbiranja in izbiranja informacij in dokazov iz različnih zgodovinskih virov in literature v različnih medijih, /.../

¹ Smernice sta recenzirali Maja Vičič Krabonja in mag. Bernarda Gaber.

² Program osnovna šola. Zgodovina. Učni načrt. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo, 2011.

Vsi dobesedno citirani deli iz učnega načrta, ki se nanašajo na IKT so v poročilu podčrtani.

³ Prav tam, str. 4.

⁴ Prav tam, str. 5.

- razvijejo spretnost iskanja zgodovinskih virov in literature z IT, /.../
- razvijejo spretnost različnih oblik komunikacije (ustno, pisno, grafično, ilustrativno, z IT).⁵

Proceduralni cilji so navedeni v splošni obliki, učitelji pa jih po svoji strokovni presoji vključujejo v obravnavo učnih tem in vsebin po učnem načrtu.

Pri standardih znanja, ki se nanašajo se na vse obvezne in izbirne teme so navedeni tudi standardi, ki vključujejo IKT, in sicer, da učenec/učenka:

»/.../

- razvije spretnost zbiranja in izbiranja informacij in dokazov iz različnih zgodovinskih virov in literature v različnih medijih, /.../
- razvije spretnost iskanja zgodovinskih virov in literature z IT, /.../
- razvije spretnost različnih oblik komunikacije (ustno, pisno, grafično, ilustrativno, z IT), /.../⁶

Odebeljeni standardi se nanašajo na zmožnosti, spretnosti in veščine dela z IKT, ki ga vključuje minimalni standard znanja.

V poglavju Didaktična priporočila je zapisano, da naj se pri pouku spodbuja tudi uporabo sodobne IT in razvija digitalne zmožnosti pri učencih ter spodbuja medpredmetne povezave s knjižnično informacijskim znanjem in informatiko. Zapisano je, naj učitelji zgodovine, KIZ in informatike skupaj oblikujejo informacijsko pismenega učenca, ki bo sposoben pridobiti, izbrati, ovrednotiti, uporabiti in predstaviti informacije tako v knjižnici kot v informacijskih virih drugih institucij, npr. v arhivu, muzeju ipd. Pri tem so v pomoč zlasti različni spletni informacijski sistemi npr. COBISS/OPAC. Na voljo so še virtualna knjižnica, digitalna knjižnica in drugi spletni portali ter računalniški programi.⁷

Pri preverjanju in ocenjevanju znanja je IKT zajeta v dveh področjih ter dveh kriterijih za preverjanje in ocenjevanje znanja, in sicer pri področju, ki se nanaša na **analizo, sintezo in interpretacijo zgodovinskih virov z naslednjim kriterijem** »predstavljanje zaključkov, mnenj, stališč, pogledov, izvirnih predlogov in rešitev na različne načine (ustno, pisno, z uporabo plakatov, referatov, esejev, IT idr.)«.⁸

Pri področju, ki se nanaša na **izdelovanje, pisanje in predstavljanje različnih izdelkov (referati, plakati, makete, eseji, IT idr.)** pa kriterij »izdelek je ustrezno predstavljen, pri tem se uporablja tudi IT.«⁹

⁵ Prav tam, str. 26.

⁶ Prav tam, str. 39.

⁷ Prav tam, str. 41, 42.

⁸ Prav tam, str. 45.

⁹ Prav tam, str. 45.

IZPIS IZ UČNEGA NAČRTA VEZAN NA UPORABO IKT IN VKLJUČEVANJE KOMPETENC (GIM)

V posodobljenem učnem načrtu za gimnazije sta priporočena obseg in kakovost vključevanja IKT v pouk zgodovine.¹⁰ Pri poglavju Splošni cilji/kompetence predmeta je IKT zajet v splošne cilje, ki se nanašajo na razvijanje spretnosti in veščin, in sicer, da dijaki/dijakinje:

»/.../

4. se učijo iz multiperspektivnih zgodovinskih virov, ki so dostopni prek vključevanja IKT v pouk zgodovine:

5. razvijajo sposobnosti različnih oblik komunikacije (pisno, ustno, debatne tehnike, z uporabo IKT ...).¹¹

Digitalna kompetenca je predstavljena kot ena od osmih ključnih kompetenc, ki jih je določil evropski parlament. Tako učni načrt priporoča, da se »digitalno pismenost lahko spodbuja:

1. z vključevanjem IKT tehnologije za iskanje uporabnih in verodostojnih zgodovinskih informacij, podatkov in dokazov ter za njihovo shranjevanje;
2. za iskanje multiperspektivnih zgodovinskih virov na svetovnem spletu;
3. za obdelavo, posredovanje oz. predstavitev različnih ugotovitev in spoznanj;
4. za komunikacijo s pomočjo e-medijev kot je e-pošta, spletni forumi, spletne konference, sletne učilnice, spletni portfolio.«¹²

V poglavju Cilji in vsebine je pri obvezni širši temi Zakaj je pomembna zgodovina uporaba IKT zajeta med tematskimi cilji, in sicer, da se dijaki/dijakinje:

/.../ - seznanijo se z vlogo knjižnic, arhivov, muzejev in IKT glede uporabe zgodovinske literature in virov;

- v povezavi s šolsko knjižnico spoznajo pomen različnih leksikonov, enciklopedij, zgodovinskih atlasov, spletnih programov za iskanje literature kot je npr. COBISS/OPAC, uporabnih spletnih iskalnikov (npr. Google) in spletnih strani z zgodovinsko vsebino in se jih naučijo uporabljati; /.../«.¹³

Pri vseh obveznih in izbirnih širših temah je pri kroskurikularnih povezavah priporočena povezava s knjižnično informacijskim znanjem za srednjo šolo in informatiko.¹⁴

Pri tematskih ciljih vseh obveznih in izbirnih tem je naveden tudi cilj, da naj dijaki/dijakinje razvijajo različne oblike komunikacije.¹⁵

¹⁰ Učni načrt. Gimnazija. Zgodovina. Splošna gimnazija. Obvezni predmet (280 ur). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo, 2008. Deli, ki se nanašajo na IKT so v dobesečno citiranih delih iz učnega načrta v poročilu podčrtani. Enaka dikcija kot v učnem načrtu za splošne gimnazije, je tudi v učnih načrtih za klasične in strokovne gimnazije, zato jih v poročilu posebej ne navajamo.

¹¹ Prav tam, str. 8.

¹² Prav tam, str. 11.

¹³ Prav tam, str. 13.

¹⁴ Prav tam, str. 13–45.

V poglavju Pričakovani dosežki/rezultati so opredeljeni tudi pričakovani dosežki, ki se nanašajo na spretnosti in veščine, in sicer da dijak/dijakinja.

»- se zna orientirati v zgodovinskem času in prostoru;

- zna zbrati in izbrati uporabne informacije, podatke in dokaze iz različnih medijev ter kritično presoditi njihovo verodostojnost;

- zna oblikovati svoje zaključke, mnenja, stališča in interpretacije, ki so podprta z verodostojnimi informacijami, podatki in dokazi;

- zna kritično analizirati različne poglede in interpretacije o zgodovinskih dogodkih, pojavih in procesih;

- se zna učinkovito izražati na različne načine in primerno različnim situacijam (ustno, pisno, z uporabo IKT ...).«¹⁶

Pričakovani dosežki so zapisani v splošni obliki, uresničevati pa jih je možno pri vseh širših temah in učnih vsebinah znotraj tem.

V poglavju Medpredmetno povezovanje je priporočeno povezovanje s KIZ in informatiko.¹⁷

V poglavju Didaktična priporočila je zapisano tudi priporočilo, da se lahko »različna učna gradiva pripravlja in predstavlja tudi z uporabo novih virov in informacijsko-komunikacijske tehnologije. Učna gradiva se tako lahko pripravi s pomočjo uporabe različnih zgodovinskih spletnih strani, pouk lahko poteka prek spletnih učilnic, pri preverjanju in ocenjevanju znanja se lahko uporablja elektronski portfolio ipd.«¹⁸

V poglavju Vrednotenje dosežkov vključuje IKT področje, ki se nanaša na **izdelovanje, pisanje in predstavljanje projektov in različnih izdelkov ter kriterij za preverjanje in ocenjevanje znanja, ki se glasi** »projekt (izdelek) je ustrezno predstavljen z uporabo IKT, plakatov ...«. ¹⁹

B) DODATNI DIDAKTIČNI NAPOTKI ZA UPORABO IKT PRI PREDMETU ZGODOVINA

B.1. Pregled izbranih (možnih) dejavnosti učencev z osmišljeno uporabo IKT

Mobilne naprave (npr. prenosnik, tablični računalnik, pametni telefon) je možno uporabljati na različne načine v vseh fazah učnega procesa: od spodbujanja motivacije, obravnave nove učne snovi, sprotne spremljanja znanja, do ponavljanja, utrjevanja, preverjanja in ocenjevanja znanja. Navajamo ideje za pouk zgodovine, upoštevajoč posodobitve iz učnih načrtov (gimnazijski učni načrti iz leta 2008 in osnovnošolski iz leta 2011).

¹⁵ Prav tam, str. 13–45.

¹⁶ Prav tam, str. 55.

¹⁷ Prav tam, str. 56.

¹⁸ Prav tam, str. 58.

¹⁹ Prav tam, str. 60.

- ✚ Delo z raznolikimi zgodovinskimi viri, v katerih učenci iščejo, zbirajo in izbirajo informacije, dejstva, dokaze, jih analizirajo, na njihovem temelju oblikujejo odgovore, sklepe, razlage, mnenja, izvirne načrte idr. S posodobljenimi učnimi načrti za osnovno šolo in gimnazijo uveljavljamo učenje ob zgodovinskih virih, ki naj obsegajo vsaj polovico učne snovi. Zgodovinski viri so raznoliki, veliko jih je objavljenih v obliki e-gradiv ali digitaliziranih gradiv (glejte seznam na koncu didaktičnih napotkov). Zgodovinske vire se ne uporablja več le za ponazoritev, popestritev in ilustracijo učne snovi, ampak tudi kot vir informacij, dejstev in dokazov ter tudi kot študijsko gradivo, ko učenec ugotavlja, zakaj obstaja o istem zgodovinskem dogodku ali pojavu več različnih zgodovinskih virov (večperspektivni zgodovinski viri), v čem so podobnosti in v čem razlike ter zakaj so nastale razlike, primerja različne interpretacije in ugotavlja, zakaj se spreminjajo interpretacije zgodovinskega dogajanja; ugotavlja, ali gre za vire prve ali druge roke, kdo je avtor – kaj videl, slišal čutil, zakaj je tako razmišljal, kakšne možnosti je imel avtor – zakaj se je tako odločil, v zgodovinskem besedilu ločuje med zgodovinskimi dejstvi in mnenji (pri mnenjih ugotavlja ali je avtor za, proti ali je nevtralen/ugotavlja ali so prisotni predsodki, stereotipi, pristranskost), ugotavlja, kakšen je namen pisanja (ali poroča, razlaga, prepričuje, napada in utemeljuje), ugotavlja, kateri zgodovinski vir je bolj verodostojen in zakaj (katerim informacijam je mogoče verjeti in katerim ne (verodostojen je tisti, ki vključuje objektivna dejstva in informacije ter nevtralen slog pisanja oz. v kolikšni meri dejstva in dokazi podpirajo mnenje)).

Ideje za delo z zgodovinskimi viri s pomočjo mobilnih naprav:

- * z mobilnimi napravami se učenci učijo iskati uporabne in verodostojne zgodovinske vire na spletnih straneh, pri čemer upoštevajo kriterije verodostojnosti kot so:
 - ✓ kdo je avtor oz. skrbnik spletne strani?
 - ✓ kdo je avtor objave gradiva?
 - ✓ ali so navedeni viri in literatura, iz katerih avtor gradiva črpa informacije?
 - ✓ kakšno je razmerje med dejstvi, dokazi, mnenji in interpretacijami?
 - ✓ ali so mnenja in interpretacije podprta z objektivnimi dejstvi?
 - ✓ ali je zaslediti predsodke, stereotipne predstave ali celo sovražni govor?²⁰

Prek mobilnih naprav se lahko predvaja kratke filme ali glasbo z zgodovinskim ozadjem iz Youtuba, Avdio/Video arhiva na Multimedijem portalu TV Slovenije idr. za spodbujanje motivacije, za obravnavo učne snovi, za sprotno spremljanje znanja – npr. za obravnavo francoske revolucije je uporaben in preizkušen primer na povezavi

http://www.youtube.com/watch?v=7zm8HL5rkko&feature=youtube_gdata_player (za podnapise kliknite na gumb CC v spodnji vrstici na desni strani (podnapise je pripravil Dejan Kramžar));

- * prek mobilnih naprav so dostopna e-gradiva in digitalizirana gradiva, navedena v seznamih za osnovno šolo in gimnazijo za obravnavo učne snovi in sprotno spremljanje in vrednotenje znanja;

²⁰ Vsebina sovražnega govora je razložena na spletni strani Spletnega očesa <http://www.spletno-okno.si/> (dostop: 22. 12. 2011). Razloženo je tudi, kako ravnati, če naletite na primere sovražnega govora.

- * prek mobilnih naprav se lahko dostopa do spletnih učilnic za zgodovino na šolah ali na SIO portalu, uporablja se lahko skupno urejanje dokumentov v oblaku (npr. Google Drive ali Dropbox v Microsoft Office), uporablja se lahko tudi urejanje dokumentov v oblaku v MS Office 365, v katerih lahko poteka sodelovalno učenje z delovnimi listi, omogočen je dostop do Wikipedije, Spletnega slovarja slovenskega knjižnega jezika, do drugih zanimivih in uporabnih spletnih strani za učenje zgodovine;
- * v spletne učilnice za zgodovino na posamezni šoli, v Google Drive, v Dropbox ipd. lahko učitelj naloži delovne liste in drugo učno gradivo ali aktivnosti (Moodle aktivnosti: wiki, Googlov dokument, spletni kviz, spletni slovar, delavnica v Moodle) za obravnavo nove učne snovi, za ponavljanje in utrjevanje učne snovi, za sprotno spremljanje in preverjanje znanja, za dajanje povratnih informacij o kakovosti znanja, za vrstniško vrednotenje znanja.

Sprotno spremljanje in preverjanje znanja, ocenjevanje znanja:

- * s pomočjo mobilnih naprav lahko učitelj sprotno spremlja in preverja znanje učencev z aplikacijama Socrative in Kahoot ipd., ali v spletni učilnici z orodji WallWisher, ali s spletnimi kvizi, ali s spletnimi anketami ipd.;
- * samostojno ali sodelovalno učenje ob sprotnem spremljanju znanja z interaktivno povratno informacijo omogoča e-gradivo za osnovno šolo:
 - ✓ Naravne in družbeno-geografske značilnosti Srednje Evrope (e-gradivo za 7. razred na naslovu <http://www.simos.si/egradiva/zgodovina/index.html>) – za zgodovino in
 - ✓ Naravne in družbeno-geografske značilnosti Srednje Evrope (e-gradivo za 8. razred na naslovu <http://simos.si/egradiva09/gradiva.htm>) – za zgodovino;
- * s pomočjo mobilnih naprav poteka sprotno spremljanje in preverjanje znanja z eListovnikom v spletnem učnem okolju Mahara;
- * učenci si lahko s pomočjo mobilnih naprav izdelajo e-miselne vzorce z orodji Xmind, MindMeister, Simplemind, Mindomo, Ven nove diagrame; e-časovni trak z orodji TimeToast; e-plakat z orodji Glogster ipd.

Obravnava izbirnih tem po posodobljenih učnih načrtih

Posodobljeni učni načrti za osnovno šolo in gimnazijo predvidevajo obravnavo izbirnih tem v obliki manjših ali kompleksnejših (daljših) projektov, ki lahko potekajo skozi celo šolsko leto vzporedno z obravnavo učne snovi npr. z delom v spletnih učilnicah, z zgodovinskim terenskim delom ipd.:

- * zgodovinsko terensko delo v Ljubljani se lahko izvede z uporabo mobilne spletne aplikacije Zgodovina Ljubljane npr. na Kongresnem trgu, pri čemer učenci rešujejo naloge na delovnem listu v Googlovem dokumentu v Google Drivu ali v Dropboxu;
- * med zgodovinskim terenskim delom lahko rešujejo delovne liste v Googlovih dokumentih ter iščejo dejstva, informacije, dokaze na terenu, v muzejih, v arhivih, v

galerijah, na spletnih straneh (npr. DEDI (Spletna enciklopedija naravne in kulturne dediščine Slovenije), KAMRA (Digitalizirana kulturna dediščina slovenskih pokrajin)) ipd.;

- * rezultate projektnega dela lahko predstavijo na različne načine z uporabo IKT (posnamejo filmsko reportažo z mobilnimi napravami, ali fotografirajo, rešijo delovne liste, izdelajo i-plakate, PowerPoint ali Prezi predstavitve idr.);
- * primer obravnave vsebine o grški mitologiji v okviru izbirne teme 7. razreda Antična kultura si lahko preberete v članku avtorice Andreje Polanšek z naslovom Grška mitologija na sodoben način (str. 767–774) v e-zborniku SIRikta 2013
http://prispevki.sirikt.si/datoteke/sirikt_e_zbornik_2013.pdf

Izvedba priprav na zgodovinsko tekmovanje iz znanja zgodovine za osnovno šolo

- * Z mobilnimi napravami se lahko izvede priprave na tekmovanje iz znanja zgodovine. Primer dobre prakse si lahko preberete v e-zborniku SIRikta 2013 na naslovu http://prispevki.sirikt.si/datoteke/sirikt_e_zbornik_2013.pdf Avtorica prispevka je Mateja Drnovšek, naslov prispevka pa Drugačen pristop k pripravam na tekmovanje iz zgodovine (str. 548–556).

Priprava na interni del splošne mature iz zgodovine (ekskurzija-zgodovinsko terensko delo)

- * S pomočjo mobilne spletne aplikacije Zgodovina Ljubljane se lahko izvede ekskurzijo z zgodovinskim terenskim delom v okviru internega dela splošne mature iz zgodovine. Primer z navodili in delovnim listom za izbirno širšo Razvoj družbe na Slovenskem v 19. stoletju je dostopen v e-publikaciji Kaj nam prinaša eŠolska torba. Zbornik zaključne konference projekta eŠolska torba v Kranjski Gori leta 2015 – v prispevku: Vilma Brodnik: Mobilno učenje zgodovine na primeru uporabe mobilne aplikacije Zgodovina Ljubljane – Mobilno učenje in zgodovinsko terensko delo, str. 155–169. Zbornik je dostopen na povezavi:
<http://www.zrss.si/digitalnaknjiznica/kaj-nam-prinasa-esolska-torba/#170>

Za delo z mobilno aplikacijo pa je možno naročiti tudi svetovanje – delavnico Sprehod skozi e-zgodovino Ljubljane. Zgodovinsko terensko delo z mobilnimi napravami na povezavi:

<http://izobrazevanje.sio.si/2014/10/06/sprehod-skozi-e-zgodovino-ljubljane-zgodovinsko-terensko-delo-z-mobilnimi-napravami/>

Predstavitveni film za uporabo mobilne aplikacije Zgodovina Ljubljane pa si lahko ogledate na:

<https://video.arnes.si/portal/asset.zul?id=zLKZoVHJOIgOIFWwOMAZFkz4>

Mobilna aplikacija Zgodovina Ljubljane pa je dostopna na:

<http://www.sistory.si/?urn=SISTORY:ID:8928>

Mobilne naprave naj služijo kot pomoč za lažjo izvedbo različnih manjših in večjih/kompleksnejših aktivnosti za učence v okviru rednega pouka in ne le za izvajanje različnih projektov pri izvenšolskih dejavnostih oz. dodatno načrtovanih dejavnostih. Manjše aktivnosti se nanašajo na redno obravnavo pri pouku, večje/kompleksnejše aktivnosti pri obravnavi izbirnih tem v osnovni šoli in gimnaziji. Izbirne teme se lahko namreč izvaja kot celoletno aktivnost, ki poteka v spletni učilnici, Google Drivu ipd.

B.2. Seznam oz. dostop do obstoječih e-gradiv in e-storitev za predmet zgodovina

B.2.1. Primeri dobrih praks uporabe IKT pri pouku zgodovine

* Primeri dobrih praks so objavljeni v **tematski številki revije Zgodovina v šoli z naslovom Informacijska tehnologija pri pouku zgodovine (letnik XX, leto 2011, št. 3–4)**. Revija je objavljena na spletnem portalu Sistory, članki pa so naslednji:

- ☞ Brodnik, V. (2011). Predmet zgodovina v projektih E-šolstvo in Jazon. V: Zgodovina v šoli, letnik XX, št. 3–4, str. 10–22. Dostopno na: <http://www.sistory.si/publikacije/?menu=270>
- ☞ Šorn, M. (2011). Pripomoček pri učenju zgodovine: Spletni portal Zgodovina Slovenije – Sistory. V: Zgodovina v šoli, letnik XX, št. 3–4, str. 22–27. Dostopno na: <http://www.sistory.si/publikacije/?menu=270>
- ☞ Robnik, V. (2011). Uporaba interaktivne table oziroma i-table pri pouku zgodovine. V: Zgodovina v šoli, letnik XX, št. 3–4, str. 27–31. Dostopno na: <http://www.sistory.si/publikacije/?menu=270>
- ☞ Robnik, V., Pajk, T. (2011). Učitelj v dilemi: e-učbenik da ali ne. V: Zgodovina v šoli, letnik XX, št. 3–4, str. 31–36. Dostopno na: <http://www.sistory.si/publikacije/?menu=270> (e-učbenik za 7. razred).
- ☞ Bregar Mazzini, S. (2011). Primer uporabe sodobne IT v okviru tehniškega dne s povezavo zgodovine in informatike. V: Zgodovina v šoli, letnik XX, št. 3–4, str. 36–42. Dostopno na: <http://www.sistory.si/publikacije/?menu=270> (PowerPoint pri zgodovini in informatiki).
- ☞ Kramžar, D. (2011). Interaktivni pouk zgodovine v osnovni šoli. V: Zgodovina v šoli, letnik XX, št. 3–4, str. 42–49. Dostopno na: <http://www.sistory.si/publikacije/?menu=270> (Hot Potatoes pri zgodovini).
- ☞ Vičič Krabonja, M. (2011). Od prazgodovine do Googla ali Kako so živeli nekoliko drugače. V: Zgodovina v šoli, letnik XX, št. 3–4, str. 49–56. Dostopno na: <http://www.sistory.si/publikacije/?menu=270> (učenje izbirnih širših tem v spletni učilnici).
- ☞ Vičič Krabonja, M. (2011). Iz SIRikta v razred. V: Zgodovina v šoli, letnik XX, št. 3–4, str. 56–63. Dostopno na: <http://www.sistory.si/publikacije/?menu=270> (predstavljeni so Glogster, Prezzi, Google docs, XMind, Wordle, Wallwisher, HistoryPin).

- * Posamezni članki o uporabi IKT pri pouku zgodovine so objavljeni tudi v drugih številkah revije **Zgodovina v šoli**. Navajamo dva novejša članka, in sicer:
- ☞ Brodnik, V. (2009). Film pri pouku zgodovine v gimnaziji: Utrip srednjeveške Škofje Loke in Nebeško kraljestvo pri obravnavi tem iz zgodovine srednjega veka. V: *Zgodovina v šoli*, letnik XVIII, št. 1–2, str. 67–78. Dostopno na povezavi: <http://www.sistory.si/SISTORY:ID:9595>
 - ☞ Bec, J. (2014). Časnik Slovenec in arhivsko gradivo šole kot vir za proučevanje prve svetovne vojne v 9. razredu. V: *Zgodovina v šoli*, letnik XXIII, št. 3–4, str. 10–32 (vključevanje člankov iz digitalizirane objave časnika Slovenec na dLib (<http://www.dlib.si/>)).
- * **Brodnik, V. et al. (2015). Izzivi razvijanja in vrednotenja znanja v gimnazijski praksi. Zgodovina. Priročnik z zgoščenko za učitelje. Ljubljana: ZRSŠ.**
<http://www.zrss.si/digitalnaknjiznica/izzivi-razv-vred-znanja-gimn-zgodovina/> (priročnik):
- ☞ Vilma Brodnik: Primeri orodij formativnega spremljanja znanja, str. 71–76 (poučevanje in učenje v eListovniku v spletnem učnem okolju Mahare),
 - ☞ Vilma Brodnik: Spremljanje in vrednotenje IKT-izdelkov in predstavitev, str. 105–110,
 - ☞ Špela Frantar: Spremljanje in vrednotenje zgodovinskega domačega branja, str. 141–149,
 - ☞ Renato Kuzman: E-izobraževanje in vrednotenje znanja na daljavo v športnih oddelkih, str. 163–171.
- * **Brodnik, V. et al (2013). Posodobitve pouka v osnovnošolski praksi. Zgodovina. Priročnik z zgoščenko za učitelje. Ljubljana: ZRSŠ.**
<http://www.zrss.si/digitalnaknjiznica/Posodobitve%20pouka%20v%20osnovno%C5%A1olski%20praksi%20ZGODOVINA/> (priročnik):
- ☞ Bernarda Gaber: Srednji vek – Oblikovanje nove kulturne in politične podobe Evrope, str. 226–240 (film pri pouku).
<http://www.zrss.si/digitalnaknjiznica/Posodobitve%20pouka%20v%20osnovno%C5%A1olski%20praksi%20ZGODOVINA%20CD/> (zgoščenska):
 - ☞ Sonja Bregar Mazzini: Zgodovinsko terensko delo, informacijska tehnologija in obravnava stavbne dediščine (zgoščenska). Dostopno na: http://www.zrss.si/digitalnaknjiznica/Posodobitve%20pouka%20v%20osnovno%C5%A1olski%20praksi%20ZGODOVINA%20CD/Kulturna_dediscina_z_zgod_teren_delom/2_1.pdf
- * **Brodnik, V. e tal. (2010). Posodobitve pouka v gimnazijski praksi. Zgodovina. Priročnik z zgoščenko za učitelje. Ljubljana: ZRSŠ.**
<http://www.zrss.si/digitalnaknjiznica/Posodobitve%20pouka%20v%20gimnazijski%20praksi%20ZGODOVINA/#/2/> (priročnik):
- ☞ Tanja Stergar: Razvoj slovenskega naroda v 20. stoletju (filmi pri pouku zgodovine), str. 196–255.

* **Slovenski i-učbeniki.** Ljubljana: Zavod RS za šolstvo, 2014. Dostopno na:
<http://www.zrss.si/digitalnknjiznica/slovenski-i-ucbeniki/> (dostop: 5. 6. 2014).

* **Zborniki SIRikt:**

- **SIRikt 2010/Na poti k e-kompetentni šoli** – zbornik je na povezavi:
https://skupnost.sio.si/sio_arhiv/sirikt/www.sirikt.si/fileadmin/sirikt/fotogalerija/2010/Zbornik/SIRIKT2010_Zbornik_WEB_v2.pdf

V zborniku se na pouk zgodovine nanašajo članki:

- ☞ Maja Vičič Krabonja: Kombinacija različnih IKT -orodij v srednji šoli na primeru predmeta zgodovina, str. 368–379,
- ☞ Vesna Robnik, Tine Pajk: Bo interaktivni zgodovinski atlas zamenjal atlas, kakršnega poznamo? str. 480–486,
- ☞ Maja Vičič Krabonja, Eneja Baloh: Uporaba i-table na primeru medpredmetnega povezovanja zgodovine in geografije, str. 691–692.

Na voljo pa so tudi **posnetki predavanj in delavnic**, ki jih poiščete na povezavi:

https://skupnost.sio.si/sio_arhiv/sirikt/www.sirikt.si/fileadmin/Sirikt2010_program/slo/urni-k-slo.html

- **SIRikt 2011/Na poti k e-kompetentni šoli** – zbornik je na povezavi:
https://skupnost.sio.si/sio_arhiv/sirikt/prispevki.sirikt.si/datoteke/sirikt2011_zbornik.pdf

V zborniku se na pouk zgodovine nanašata članka:

- ☞ Vesna Robnik, Tine Pajk: Ko elektronski učbenik pri uri zgodovine postane 3 v 1, str. 630–635,
- ☞ Vesna Robnik, Tine Pajk: Virtualni asistent – sodobni asistent pri pouku zgodovine, str. 635–542.

Posnetki predavanj in delavnic so na voljo na povezavi:

https://skupnost.sio.si/sio_arhiv/sirikt/www.sirikt.si/fileadmin/Sirikt2011/program_2011/urnik-slo.html

- **SIRikt 2012/Na poti k e-kompetentni šoli** – zbornik je na povezavi:
https://skupnost.sio.si/sio_arhiv/sirikt/prispevki.sirikt.si/datoteke/zbornik_sirikt2012.pdf

V zborniku se na pouk zgodovine nanašata članka:

- ☞ Mateja Žnidaršič: Do znanja s črno-belimi kvadrati - QR kode pri pouku nemščine in zgodovine, str. 419–430,
- ☞ Maja Vičič Krabonja: S prstom po zemljevidu, str. 1384.

Posnetki predavanj in delavnic so na voljo na povezavi:

https://skupnost.sio.si/sio_arhiv/sirikt/www.sirikt.si/fileadmin/sirikt2012/program/urnik-slo.html

- **SIRikt 2013/Na poti k e-kompetentni šoli – Utrte poti vodijo v prihodnost** ⇒ zbornik je na povezavi:

https://skupnost.sio.si/sio_arhiv/sirikt/prispevki.sirikt.si/datoteke/sirikt_e_zbornik_2013.pdf

V zborniku se na pouk zgodovine nanašata članka:

- ☞ Mateja Drnovšek: Drugačen pristop k pripravam na tekmovanje iz zgodovine, str. 548–556,
- ☞ Andreja Polanšek: Grška mitologija na sodoben način, str. 767–774.

Posnetki predavanj in delavnic so na voljo na povezavi:

https://skupnost.sio.si/sio_arhiv/sirikt/www.sirikt.si/fileadmin/sirikt2013/program/urnik-slo.html

- **SIRikt 2014/ Na poti k e-kompetentni šoli – Učencu naproti** ⇒ zbornik je na povezavi:

<http://www.zrssi.si/pdf/Zbornik-SIRIKT2014.pdf>

V zborniku se na pouk zgodovine nanašajo prispevki:

- ☞ Boštjan Kernc, Nina Arlič, Miha Kavšek: Francoska revolucija – Animirana izobraževalna igra, str. 81–82,
- ☞ Mitja Turk: EUfolio, prvi koraki, str. 174,
- ☞ Vilma Brodnik et al.: Po Kekčevi poti – Mobilno učenje zgodovine, str. 251.

Posnetki predavanj in delavnic so na voljo na povezavi:

<http://sirikt2014.splet.arnes.si/program/sreda/>

- **SIRikt 2015/ Na poti k e-kompetentni šoli – Učimo se drug od drugega** ⇒ zbornik je na povezavi:

<http://www.zrssi.si/pdf/Zbornik-SIRIKT2015.pdf>

V zborniku se na pouk zgodovine nanašajo prispevki:

- ☞ Bernardka Radej: Vse poti vodijo v Rim ali kako pri terenskem delu uporabimo pametni telefon, str. 67–68,
- ☞ Jožica Tratar, Sandra Vereš, Slavica Balek Haddaoui: Sodelovalno učenje na drugačen način, str. 94–95,
- ☞ Emica Škrinjar: Šolske tablice, str. 116,

☞ Mateja Drnovšek: Postavljam vprašanja, str. 136.

Posnetki predavanj in delavnic so na voljo na povezavi:

<http://www.sirikt.si/program/sreda/>

✱ **Kaj nam prinaša eŠolska torba. Zbornik zaključne konference projekta eŠolska torba v Kranjski Gori leta 2015** – v njem se na pouk zgodovine nanaša prispevek:

☞ Vilma Brodnik: Mobilno učenje zgodovine na primeru uporabe mobilne aplikacije Zgodovina Ljubljane – Mobilno učenje in zgodovinsko terensko delo, str. 155–169. Zbornik je dostopen na povezavi:

<http://www.zrss.si/digitalnknjiznica/kaj-nam-prinasa-esolska-torba/#170>

✱ **Zbornik zaključne konference mednarodnega projekta EUfolio ePortfolio of a Student v Ljubljani leta 2015** – v njem se na pouk zgodovine nanašata prispevka:

☞ Sonja Bregar Mazzini, Tatjana Kreč: Ethics and history – Development of the voting rights from American revolution to the present days, str. 97–107,

☞ Mitja Turk: History – Traces of Roman influence on the Slovenian territory, str. 153–161.

Spletna stran projekta EUfolio z gradivi učiteljev v projektu (dostopna so tudi gradiva za zgodovino v osnovni šoli in gimnaziji) - <http://eufolio.si/>

✱ **Spletna stran projekta Inovativna pedagogika 1:1 v luči kompetenc 21. stoletja z gradivi je na povezavi:**

<http://inovativna-sola.si/>.

✱ **Spletna stran mednarodnega projekta Ustvarjalni razred (Creative Classrooms Lab) z gradivi za pouk na povezavi:**

<http://www.zrss.si/ustvarjalni-razred/?lnk=scenariji>

B2.2. eGradiva za pouk zgodovine v osnovni šoli (izbor)

1. Kartografija v učni snovi osnovne šole na naslovu <http://egradiva.gis.si/web/egradiva-os> – za zgodovino.
2. Naravne in družbeno-geografske značilnosti Srednje Evrope (e-gradivo za 7. razred na naslovu <http://www.simos.si/egradiva/zgodovina/index.html>) – e-gradivo je napisano za več predmetov, zgodovina je eden med njimi.
3. Naravne in družbeno-geografske značilnosti Srednje Evrope (e-gradivo za 8. razred na naslovu <http://simos.si/egradiva09/gradiva.htm>) – e-gradivo je napisano za več predmetov, zgodovina je eden med njimi.
4. Na SIO portalu so opremljene tudi učilnice z e-gradivi za vse štiri razrede osnovne šole. Naslov spletnih učilnic z e-gradivi za osnovno šolo je:

- a. STP-Zgodovina 6. razred: <http://skupnost.sio.si/course/view.php?id=1093> (skrbnik: Savina Radišek Kuhar)
 - b. STP-Zgodovina 7. razred: <http://skupnost.sio.si/course/view.php?id=1094> (skrbnik: Savina Radišek Kuhar)
 - c. STP-Zgodovina 8. razred: <http://skupnost.sio.si/course/view.php?id=1095> (skrbnik: Andrej Lenartič)
 - d. STP-Zgodovina 9. razred: <http://skupnost.sio.si/course/view.php?id=1096> (skrbnik: Andrej Lenartič).
5. E-učbeniki se nahajajo na <http://eucbeniki.sio.si/test/> (žal jih za zgodovino še nimamo).
 6. E-učbenik za 7. razred založbe Rokus Klett.
 7. iRokus (digitalizirana objava klasičnih učbenikov za osnovno šolo z nekaterimi spletnimi orodji za učenje) na povezavi <http://www.irokus.si/index.do>
 8. E-gradivo Emona na <http://wiki.sio.si/Emona> (deluje le na 32 bitnih sistemih, ne pa tudi na 64 bitnih).
 9. Grad na <http://wiki.sio.si/Grad>
 10. Atlas svetovne zgodovine http://wiki.sio.si/Atlas_svetovne_zgodovine

B.2.3. eGradiva za pouk zgodovine v gimnazijah in drugih srednjih šolah (izbor)

1. E-gradivo projekta Jazon (Poučevanje dijakov na daljavo) za II., III. in IV. letnik je dostopno na naslovu <http://jazon.splet.arnes.si>
 2. Kartografija v učni snovi srednje šole na naslovu <http://egradiva.gis.si/web/egradiva-ss> – e-gradivo za zgodovino.
 3. Mobilna spletna aplikacija Zgodovina Ljubljane z navodili in delovnim listom za izbirno širšo temo Razvoj družbe na Slovenskem v 19. stoletju. Predstavitveni film se nahaja na: <https://video.arnes.si/portal/asset.zul?id=zLKZoVHJOIgOIFWwOMAZFkz4>
- Mobilna aplikacija Zgodovina Ljubljane pa na <http://www.sistory.si/?urn=SISTORY:ID:8928>
4. Na SIO portalu so opremljene tudi učilnice z e-gradivi za vse štiri letnike gimnazije – izbor objavljenih gradiv je bil prepuščen strokovni presoji avtoric spletnih učilnic. Naslovi spletnih učilnic z e-gradivi za gimnazijo so:
 - * STP-Zgodovina 1. letnik: <http://skupnost.sio.si/course/view.php?id=1097> (skrbnik: Maja Vičič Krabonja),
 - * STP-Zgodovina 2. letnik: <http://skupnost.sio.si/course/view.php?id=1098> (skrbnik: Maja Vičič Krabonja),
 - * STP-Zgodovina 3. letnik: <http://skupnost.sio.si/course/view.php?id=1099> (skrbnik: Vilma Brodnik),
 - * STP-Zgodovina 4. letnik: <http://skupnost.sio.si/course/view.php?id=1100> (skrbnik: Vilma Brodnik).

5. E-gradivo Emona na <http://wiki.sio.si/Emona> (deluje le v 32 bitnih sistemih, ne pa tudi v 64 bitnih).
6. Atlas svetovne zgodovine http://wiki.sio.si/Atlas_svetovne_zgodovine
7. E-učbeniki se nahajajo na <http://eucbeniki.sio.si/test/> (žal jih za zgodovino še nimamo).

B.2.4. Druge spletne učilnice z e-gradivi in informacijami za zgodovino na SIO portalu

1. SOD-Sodelov@Inica Zgodovina (to je spletna učilnica spletne skupnosti za zgodovino) na naslovu <http://skupnost.sio.si/course/view.php?id=943> (ključ za vstop je ZGODBA z velikimi črkami).
2. ŠS-Zgodovina študijska GIM na <https://skupnost.sio.si/course/view.php?id=100> (to je spletna učilnica gimnazijskih profesorov in profesorjev zgodovine, ključ za vstop je zgos; v njej so gradiva gimnazijskih izobraževanj, okvirne letne priprave na pouk, minimalni standardi znanja za gimnazije).
3. Spletne učilnice študijskih skupin za OŠ (tu so gradiva ŠS do leta 2011):
ŠS-Zgodovina študijska OŠ OE NM, OE KR, OE NG, OE KP na naslovu <http://skupnost.sio.si/course/view.php?id=76> (pedagoški svetovalec: Vojko Kunaver, ključ za vstop je Vojko);
ŠS-Zgodovina študijska OŠ OE CE, OE SG, OE MB, OE MS na naslovu <http://skupnost.sio.si/course/view.php?id=758> (pedagoška svetovalka: Bernarda Gaber, ključ za vstop je gaber);
ŠS-Zgodovina študijska OŠ OE LJ na naslovu <http://skupnost.sio.si/course/view.php?id=757> (pedagoška svetovalka: mag. Vilma Brodnik, ključ za vstop je vilma).
4. PRS-Zgodovina razvojna je spletna učilnica Predmetne razvojne skupine za zgodovino na <http://skupnost.sio.si/course/view.php?id=135>, kjer so gradiva študijskih skupin za OŠ iz zadnjih treh let (ključ za vstop je prszgo).

B.2.5. Digitalizirana gradiva za pouk zgodovine:

- * Spletni portal Slovenske zgodovine Sistory <http://www.sistory.si/>
- * Enciklopedija naravne in kulturne dediščine na Slovenskem DEDI <http://www.dedi.si/>
- * Digitalizirana kulturna dediščina slovenskih pokrajin KAMRA <http://www.kamra.si/>
- * Muzeji in galerije v Sloveniji <http://www2.arnes.si/~ljprirodm6/>
- * Digitalna knjižnica Slovenije dLib <http://www.dlib.si/>

- * Virtualna knjižnica Slovenije <http://cobiss.izum.si/scripts/cobiss?lang=win&ukaz=getid>
- * Avdio/Video arhiv na Multimedijem portalu TV Slovenija <http://ava.rtvlo.si/>
- * Spletni slovar slovenskega knjižnega jezika <http://bos.zrc-sazu.si/sskj.html>
- * Arhiv Republike Slovenije <http://www.arhiv.gov.si/>
- * Zgodovinski arhiv Ljubljana <http://www.zal-lj.si/>
- * Zgodovinski arhiv Celje <http://www.zac.si/>
- * Zgodovinski arhiv Ptuj <http://www.arhiv-ptuj.si/>
- * Pokrajinski arhiv Maribor <http://www.pokarh-mb.si/si/index.html>
- * Pokrajinski arhiv Koper <http://www.arhiv-koper.si/>
- * Pokrajinski arhiv v Novi Gorici <http://www.pa-ng.si/>
- * Nadškofijski arhiv Ljubljana <http://nadskofija-ljubljana.si/nadskofija/nadskofijski-arhiv/>
- * Nadškofijski arhiv Maribor <http://arhiv.nadskofija-maribor.si/>

B.2.6. Seznam e-storitev za predmet zgodovina

1. **Izobraževanje za zgodovino obsega dva IKT seminarja.** Več informacij o IKT seminarjih najdete na SIO portal na domeni Pot do e-kompetentnosti na povezavi <http://izobrazevanje.sio.si/navodila-in-postopek-prijave-za-katalog-zrss/pot-do-e-kompetentnosti/>

Na voljo sta dva IKT seminarja, na katera se prijavi v okviru Kataloga seminarjev na SIO po predmetnih področjih – <http://www.sio.si/>:

- Izdelava in uporaba e-gradiv pri pouku zgodovine (K3) na povezavi <http://izobrazevanje.sio.si/2014/11/04/izdelava-in-uporaba-e-gradiv-pri-pouku-zgodovine-k3/>,
- Pouk zgodovine v SU (K5) na povezavi <http://izobrazevanje.sio.si/2014/11/04/pouk-zgodovine-v-spletni-ucilnici-k5/>.

Seminarji so 16-urni, in sicer 4-urni uvod v živo, 8-urno delo na daljavo in 4-urni zaključek v živo ali prek vox konferenc. Kotizacija je 65 EUR.

2. **Izobraževanje lahko poteka tudi prek svetovanj – delavnic**, ki so objavljena v Katalogu svetovanja na SIO portalu v zavihku Podpora. Priporočena svetovanja so:
 - Postanimo interaktivni v 4 urah na i-tabli pri družboslovju na povezavi <http://izobrazevanje.sio.si/2014/10/06/postanimo-interaktivni-v-4-urah-na-i-tabli-pri/>,
 - Preverjanje znanja zgodovine v spletni učilnici na povezavi <http://izobrazevanje.sio.si/2014/10/11/preverjanje-znanja-zgodovine-v-spletni-ucilnici/>,
 - E-časovni trak za boljšo orientacijo v zgodovinskem času na povezavi <http://izobrazevanje.sio.si/2014/10/06/e-casovni-trak-za-boljso-orientacijo-v-zgodovinskem-casu/>,

- Sprehod skozi e-zgodovino Ljubljane. Zgodovinsko terensko delo z mobilnimi napravami na povezavi <http://izobrazevanje.sio.si/2014/10/06/sprehod-skozi-e-zgodovino-ljubljane-zgodovinsko-terensko-delo-z-mobilnimi-napravami/>.

Svetovanja so 4-urna, kotizacija je 25 EUR, izvajalci jih izvedejo na šoli, ki jih naroči.

3. Na voljo so tudi različne **e-storitve Arnes**, kot so vox spletne konference, filesender, blog ... (več na: <http://www.arnes.si/storitve/storitve-za-posameznike.html>).

Dostop do posnetkov IKT uric, kjer se lahko naučite uporabe koristnih Arnesovih spletnih aplikacij oz. e-storitev je:

1. **Uvajanje in uporaba Klikerja** (posnetek <https://vox.arnes.si/p1pbnaxorjp>)
 2. **Uvajanje in uporaba storitve Planer, FileSender in Mapa** (posnetek <https://vox.arnes.si/p36ujr60vs5/>)
 3. **Uvajanje in uporaba storitve eListovnik** (posnetek <https://vox.arnes.si/p1zyh4mlbff/>) in <https://vox.arnes.si/p32y6ekeg0n/>
 4. Uvajanje in uporaba storitve za spletno anketiranje (posnetek <http://sio.si/2015/03/03/spletne-ankete-hiter-ucinkovit-zanesljiv-ekonomicen-in-prakticen-sistem/#>)
4. **Razne aplikacije za pouk zgodovine:**

4.1 Izdelava eČasovnih trakov:

- A) Aplikacija za izdelavo ečasovnih trakov na prenosnikih in TR z operacijskih sistemom Windows 7 in 8:

* Timetatoast:

<http://www.timetoast.com/> (dostop: 7. 11. 2013).

- B) Aplikacija za izdelavo ečasovnih trakov na TR z operacijskim sistemom Android:

* Timeline Sound of polaris za Android:

<https://play.google.com/store/apps/details?id=com.soundsofpolaris.timeline> (dostop: 7. 11. 2013).

4.2 Prosto dostopni orodji za obdelavo zgodovinskih zemljevidov:

- * http://www.picpick.org/en/download_free (dostop: 12. 12. 2013) ali
- * Microsoftovo orodje Slikar.

4.3 Aplikaciji Google zemljevidi in Street View.

4.4 Sodelovalno učenje je možno:

- * v Moodle spletnih učilnicah,
- * v eListovniku v spletnem učnem okolju Mahara (<http://listovnik.sio.si/>),
- * v Googlovih dokumentih v Google Drive (<https://drive.google.com/drive/#>; eno od Googlovih orodij, poleg e-pošte Gmail, Youtube in zemljevidov),
- * v Dropboxu (<https://www.dropbox.com/>),
- * s Twitterjem (<https://twitter.com/>),
- * v WallWisherju idr.

4.5 Aplikacije z digitalnimi bralnimi učnimi strategijami:

* Miselni vzorci:

- Mindomo (<https://www.mindomo.com/>) – brezplačni,
- Simplemind (<http://www.simpleapps.eu/simplemind/desktop>) – plačljiv,
- MindMeister (<http://www.mindmeister.com/>) – osnovni je brezplačni, zelo enostaven in primeren za osnovnošolce.

* Vennov diagram:

(http://www.readwritethink.org/files/resources/interactives/venn_diagrams/) ali
(http://www.classtools.net/education-games-php/venn_intro)

4.6 Izdelava ePlakatov:

- * Glogster (<http://www.glogster.com>)

4.7 Dostop do baz podatkov in Virtualne knjižnice Slovenije (COBISS/OPAC)

<http://www.izum.si/>

4.8 Ustvarjanje namišljenih facebookov zgodovinskih osebnosti na t. i. fakebooku na povezavi <http://www.classtools.net/FB/home-page>

4.9 Izdelava IKT predstavitev:

Prezi na povezavi <https://prezi.com/>

4.10 Dostop do še več aplikacij in različnih orodij je na povezavi:

<http://podpora.sio.si/tag/zgodovina/> ali <http://podpora.sio.si/tag/vsi-predmeti/>

4.11 Spremljanje in vrednotenje znanja s pomočjo digitalne revidirane Bloomove taksonomije:

(Vir: <http://digitalllearningworld.com/tag/blooms-digital-taxonomy>)